

"Maar dus ik denk dat ..."

Een kwalitatieve studie van het gebruik van
dus en *maar* door Franstalige leerders van
het Nederlands

Julien Perrez

Facultés universitaires Saint-Louis (FUSL)
Université catholique de Louvain (UCL)

Recente ontwikkelingen in het contrastief taalonderzoek Nederlands-Frans
Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en letterkunde, Gent, 29/05/08

Inleiding

- Connectieven
 - Talige uitdrukkingen die twee tekstsegmenten met elkaar verbinden
 - Voegwoorden (*omdat, doordat, maar,...*)
 - Voegwoordelijke bijwoorden (*daarom, echter,...*)

Inleiding

- Connectieven
 - Talige uitdrukkingen die twee tekstsegmenten met elkaar verbinden
 - Voegwoorden (*omdat, doordat, maar,...*)
 - Voegwoordelijke bijwoorden (*daarom, daardoor,...*)
- Connectieven = fijne taalnuances
 - Moeilijk te leren in VT

Inleiding

- Connectieven
 - Talige uitdrukkingen die twee tekstsegmenten met elkaar verbinden
 - Voegwoorden (*omdat, doordat, maar,...*)
 - Voegwoordelijke bijwoorden (*daarom, daardoor,...*)
- Connectieven = fijne taalnuances
 - Moeilijk te leren
- Connectiefgebruik door Franstalige leerders
 - Kenmerken
 - Verklaring?

Structuur

- Experimentele achtergrond
 - Causale connectieven
 - Contrastieve connectieven
- Kwalitatieve studie van *maar* en *dus*

Achtergrond - causale connectieven

- Kwantitatieve studie van het gebruik van causale connectieven

Achtergrond - causale connectieven

- Kwantitatieve studie van het gebruik van causale connectieven
- Corpusonderzoek

Achtergrond - causale connectieven

- Kwantitatieve studie van het gebruik van causale connectieven
- Corpusonderzoek
 - Leerdercorpus Nederlands (LCN)
 - Corpus Nederlands door Nederlandstaligen (CNN)
 - Corpus Frans door Franstaligen (MT-Frans)
 - Volkskrant (1997)
 - Le Soir (1997)

Achtergrond - causale connectieven

- Kwantitatieve studie van het gebruik van causale connectieven
- 3 observaties
 - 1) Overgebruik van frequente connectieven

Achtergrond - causale connectieven

Connectief	LCN		CNN	
	321.949 woorden		52.310 woorden	
	Treffers	/10.000	Treffers	/10.000
<i>Omdat</i>	1096	34,04	51	9,75
<i>Want</i>	533	16,56	48	9,18
<i>Doordat</i>	8	0,25	19	3,63
<i>Aangezien</i>	40	1,30	18	3,44
Totaal	1677	52,08	136	26,00

Achtergrond - causale connectieven

Connectief	LCN		CNN	
	321.949 woorden		52.310 woorden	
	Treffers	/10.000	Treffers	/10.000
<i>Dus</i>	975	30,28	131	25,04
<i>Daarom</i>	237	7,36	32	6,12
<i>Daardoor</i>	40	1,24	21	4,01
Totaal	1252	38,89	184	35,17

Achtergrond - causale connectieven

Connectief	LCN		CNN	
	321.949 woorden		52.310 woorden	
	Treffers	/10.000	Treffers	/10.000
<i>Dus</i> (totaal)	975	30,28	131	25,04
' <i>dus</i> ' (intern)	752	23,36	127	24,28
' <i>Dus</i> ' (voorop)	223	6,93	4	0,76

Achtergrond - causale connectieven

- Kwantitatieve studie van het gebruik van causale connectieven
- 3 observaties
 - 1) Overgebruik van frequente connectieven
 - 2) Ondergebruik van specifiekere connectieven

Achtergrond - causale connectieven

Connectief	LCN		CNN	
	321.949 woorden		52.310 woorden	
	Treffers	/10.000	Treffers	/10.000
<i>Omdat</i>	1096	34,04	51	9,75
<i>Want</i>	533	16,56	48	9,18
<i>Doordat</i>	8	0,25	19	3,63
<i>Aangezien</i>	40	1,30	18	3,44
Totaal	1677	52,08	136	26,00

Achtergrond - causale connectieven

Connectief	LCN		CNN	
	321.949 woorden		52.310 woorden	
	Treffers	/10.000	Treffers	/10.000
<i>Dus</i>	975	30,28	131	25,04
<i>Daarom</i>	237	7,36	32	6,12
<i>Daardoor</i>	40	1,24	21	4,01
Totaal	1252	38,89	184	35,17

Achtergrond - causale connectieven

- Kwantitatieve studie van het gebruik van causale connectieven
- 3 observaties
 - 1) Overgebruik van frequente connectieven
 - 2) Ondergebruik van specifiekere connectieven
 - 3) + evolutie met de studie jaren

Achtergrond - causale connectieven

Connectief	LCN1		LCN2		LCN3		CNN	
	65.177 woorden		149.780 woorden		74.518 woorden		52.310 woorden	
	Treffers	/10.000	Treffers	/10.000	Treffers	/10.000	Treffers	/10.000
<i>Omdat</i>	220	33,75	591	39,46	193	25,90	51	9,75
<i>Want</i>	163	25,01	217	14,49	115	15,43	48	9,18
<i>Doordat</i>	0	0,00	3	0,20	3	0,40	19	3,63
<i>Aangezien</i>	5	0,77	13	0,86	20	2,68	18	3,44
Totaal	388	59,53	824	55,01	331	44,42	136	26,00

Achtergrond - causale connectieven

Connectief	LCN1		LCN2		LCN3		CNN	
	65.177 woorden		149.780 woorden		74.518 woorden		52.310 woorden	
	Treffers	/10.000	Treffers	/10.000	Treffers	/10.000	Treffers	/10.000
<i>Omdat</i>	220	33,75	591	39,46	193	25,90	51	9,75
<i>Want</i>	163	25,01	217	14,49	115	15,43	48	9,18
<i>Doordat</i>	0	0,00	3	0,20	3	0,40	19	3,63
<i>Aangezien</i>	5	0,77	13	0,86	20	2,68	18	3,44
Totaal	388	59,53	824	55,01	331	44,42	136	26,00

Achtergrond - causale connectieven

Connectief	LCN1		LCN2		LCN3		CNN	
	65.177 woorden		149.780 woorden		74.518 woorden		52.310 woorden	
	Treffers	/10.000	Treffers	/10.000	Treffers	/10.000	Treffers	/10.000
<i>Omdat</i>	220	33,75	591	39,46	193	25,90	51	9,75
<i>Want</i>	163	25,01	217	14,49	115	15,43	48	9,18
<i>Doordat</i>	0	0,00	3	0,20	3	0,40	19	3,63
<i>Aangezien</i>	5	0,77	13	0,86	20	2,68	18	3,44
Totaal	388	59,53	824	55,01	331	44,42	136	26,00

Achtergrond - contrastieve connectieven

- Kwantitatieve studie van het gebruik van contrastieve connectieven

Achtergrond - contrastieve connectieven

- Kwantitatieve studie van het gebruik van contrastieve connectieven
- 3 observaties
 - 1) Overgebruik van frequente connectieven

Achtergrond - contrastieve connectieven

Connectief	LCN		CNN	
	321.949 woorden		52.310 woorden	
	Treffers	/10.000	Treffers	/10.000
<i>Maar</i>	3039	94,39	242	46,26
<i>Maar toch</i>	117	3,63	4	0,76
<i>Zelfs als</i>	39	1,21	0	0

Achtergrond - contrastieve connectieven

- Kwantitatieve studie van het gebruik van contrastieve connectieven
- 3 observaties
 - 1) Overgebruik van frequente connectieven
 - 2) Ondergebruik van specifiekere connectieven

Achtergrond - contrastieve connectieven

Connectief	LCN		CNN	
	321.949 woorden		52.310 woorden	
	Treffers	/10.000	Treffers	/10.000
<i>Echter</i>	41	1,27	59	11,28
<i>Hoewel</i>	45	1,4	19	3,63
<i>Terwijl</i>	61	1,89	22	4,21

Achtergrond - contrastieve connectieven

- Kwantitatieve studie van het gebruik van contrastieve connectieven
- 3 observaties
 - 1) Overgebruik van frequente connectieven
 - 2) Ondergebruik van specifiekere connectieven
 - 3) + evolutie met de studie jaren

Achtergrond - contrastieve connectieven

Connectief	LCN1		LCN2		LCN3		CNN	
	65.177 woorden		149.780 woorden		74.518 woorden		52.310 woorden	
	Treffers	/10.000	Treffers	/10.000	Treffers	/10.000	Treffers	/10.000
<i>Echter</i>	2	0,31	14	0,93	19	2,55	59	11,28
<i>Hoewel</i>	3	0,46	18	1,2	12	1,61	19	3,63
<i>Terwijl</i>	16	2,45	14	0,93	27	3,62	22	4,21
<i>Maar</i>	759	115,99	1504	100,41	500	67,10	242	46,26

Achtergrond - contrastieve connectieven

Connectief	LCN1		LCN2		LCN3		CNN	
	65.177 woorden		149.780 woorden		74.518 woorden		52.310 woorden	
	Treffers	/10.000	Treffers	/10.000	Treffers	/10.000	Treffers	/10.000
<i>Echter</i>	2	0,31	14	0,93	19	2,55	59	11,28
<i>Hoewel</i>	3	0,46	18	1,2	12	1,61	19	3,63
<i>Terwijl</i>	16	2,45	14	0,93	27	3,62	22	4,21
<i>Maar</i>	759	115,99	1504	100,41	500	67,10	242	46,26

Achtergrond

- Verklaringen?

Achtergrond

- Verklaringen?

- 1) Transfer? (cf. Hervey & Higgins, Granger & Petch-Tyson 1996)

Achtergrond

- Verklaringen?

- 1) Transfer? (cf. Granger & Petch-Tyson 1996)

- ✓ *Zelfs als*

- ✓ Ondergebruik van *daardoor* en *doordat*

Achtergrond

- Verklaringen?

- 1) Transfer? (cf. Granger & Petch-Tyson 1996)

- ✓ *Zelfs als*

- ✓ Ondergebruik van *daardoor* en *doordat*

- × Overgebruik van frequente connectieven?

Achtergrond

Con.	CNN		Volkskrant		Con.	MT-Frans		Le Soir	
	52.310 w.		2.271.700 w.			93.555 w.		2.164.529 w.	
	Tref.	/10.000	Tref.	/10.000		Tref.	/10.000	Tref.	/10.000
					<i>Parce que</i>	37	3,95	389	1,80
					<i>Parce qu'</i>	22	2,35	311	1,44
					<i>Du fait que</i>	2	0,21	27	0,12
<i>Omdat</i>	51	9,75	1897	9,35	Totaal	61	6,52	727	3,36
<i>Want</i>	48	9,18	1358	5,98	<i>Car</i>	121	12,93	895	4,13
					<i>Donc (totaal)</i>	161	17,21	1730	7,99
					<i>'donc'</i>	157	16,78	1684	7,78
					<i>'Donc'</i>	4	0,43	46	0,21
					<i>Par conséquent</i>	10	1,07	18	0,08
<i>Dus</i>	131	25,04	1081	4,76	Totaal	171	18,28	1748	8,08

Achtergrond

Con.	CNN		Volkskrant		Con.	MT-Frans		Le Soir	
	52.310 w.		2.271.700 w.			93.555 w.		2.164.529 w.	
	Tref.	/10.000	Tref.	/10.000		Tref.	/10.000	Tref.	/10.000
					<i>Parce que</i>	37	3,95	389	1,80
					<i>Parce qu'</i>	22	2,35	311	1,44
					<i>Du fait que</i>	2	0,21	27	0,12
<i>Omdat</i>	51	9,75	1897	9,35	Totaal	61	6,52	727	3,36
<i>Want</i>	48	9,18	1358	5,98	<i>Car</i>	121	12,93	895	4,13
					<i>Donc (totaal)</i>	161	17,21	1730	7,99
					<i>'donc'</i>	157	16,78	1684	7,78
					<i>'Donc'</i>	4	0,43	46	0,21
					<i>Par conséquent</i>	10	1,07	18	0,08
<i>Dus</i>	131	25,04	1081	4,76	Totaal	171	18,28	1748	8,08

Achtergrond

Con.	CNN		Volkskrant		Con.	MT-Frans		Le Soir	
	52.310 w.		2.271.700 w.			93.555 w.		2.164.529 w.	
	Tref.	/10.000	Tref.	/10.000		Tref.	/10.000	Tref.	/10.000
<i>Omdat</i>					<i>Parce que</i>	37	3,95	389	1,80
					<i>Parce qu'</i>	22	2,35	311	1,44
					<i>Du fait que</i>	2	0,21	27	0,12
	51	9,75	1897	9,35	<i>Totaal</i>	61	6,52	727	3,36
<i>Want</i>	48	9,18	1358	5,98	<i>Car</i>	121	12,93	895	4,13
<i>Dus</i>					<i>Donc (totaal)</i>	161	17,21	1730	7,99
					<i>'donc'</i>	157	16,78	1684	7,78
					<i>'Donc'</i>	4	0,43	46	0,21
					<i>Par conséquent</i>	10	1,07	18	0,08
	131	25,04	1081	4,76	<i>Totaal</i>	171	18,28	1748	8,08

Achtergrond

Con.	CNN		Volkskrant		Con.	MT-Frans		Le Soir	
	52.310 w.		2.271.700 w.			93.555 w.		2.164.529 w.	
	Tref.	/10.000	Tref.	/10.000		Tref.	/10.000	Tref.	/10.000
<i>Omdat</i>	51	9,75	1897	9,35	<i>Parce que</i>	37	3,95	389	1,80
					<i>Parce qu'</i>	22	2,35	311	1,44
					<i>Du fait que</i>	2	0,21	27	0,12
					Totaal	61	6,52	727	3,36
<i>Want</i>	48	9,18	1358	5,98	<i>Car</i>	121	12,93	895	4,13
<i>Dus</i>	131	25,04	1081	4,76	<i>Donc (totaal)</i>	161	17,21	1730	7,99
					<i>'donc'</i>	157	16,78	1684	7,78
					<i>'Donc'</i>	4	0,43	46	0,21
					<i>Par conséquent</i>	10	1,07	18	0,08
					Totaal	171	18,28	1748	8,08

Achtergrond

Con.	CNN		Volkskrant		Con.	MT-Frans		Le Soir	
	52.310 w.		2.271.700 w.			93.555 w.		2.164.529 w.	
	Tref. /10.000		Tref. /10.000			Tref. /10.000		Tref. /10.000	
					<i>Parce que</i>	37	3,95	389	1,80
					<i>Parce qu'</i>	22	2,35	311	1,44
					<i>Du fait que</i>	2	0,21	27	0,12
<i>Omdat</i>	51	9,75	1897	9,35	Totaal	61	6,52	727	3,36
<i>Want</i>	48	9,18	1358	5,98	<i>Car</i>	121	12,93	895	4,13
					<i>Donc (totaal)</i>	161	17,21	1730	7,99
					<i>'donc'</i>	157	16,78	1684	7,78
					<i>'Donc'</i>	4	0,43	46	0,21
					<i>Par conséquent</i>	10	1,07	18	0,08
<i>Dus</i>	131	25,04	1081	4,76	Totaal	171	18,28	1748	8,08

Achtergrond

Con.	CNN		Volkskrant		Con.	MT-Frans		Le Soir	
	52.310 w.		2.271.700 w.			93.555 w.		2.164.529 w.	
	Tref. /10.000		Tref. /10.000			Tref. /10.000		Tref. /10.000	
					<i>Parce que</i>	37	3,95	389	1,80
					<i>Parce qu'</i>	22	2,35	311	1,44
					<i>Du fait que</i>	2	0,21	27	0,12
<i>Omdat</i>	51	9,75	1897	9,35	Totaal	61	6,52	727	3,36
<i>Want</i>	48	9,18	1358	5,98	<i>Car</i>	121	12,93	895	4,13
					<i>Donc (totaal)</i>	161	17,21	1730	7,99
					<i>'donc'</i>	157	16,78	1684	7,78
					<i>'Donc'</i>	4	0,43	46	0,21
					<i>Par conséquent</i>	10	1,07	18	0,08
<i>Dus</i>	131	25,04	1081	4,76	Totaal	171	18,28	1748	8,08

Achtergrond

Con.	CNN		Volkskrant		Con.	MT-Frans		Le Soir	
	52.310 w.		2.271.700 w.			93.555 w.		2.164.529 w.	
	Tref.	/10.000	Tref.	/10.000		Tref.	/10.000	Tref.	/10.000
<i>Omdat</i>					<i>Parce que</i>	37	3,95	389	1,80
					<i>Parce qu'</i>	22	2,35	311	1,44
					<i>Du fait que</i>	2	0,21	27	0,12
	51	9,75	1897	9,35	Totaal	61	6,52	727	3,36
<i>Want</i>	48	9,18	1358	5,98	<i>Car</i>	121	12,93	895	4,13
<i>Dus</i>					<i>Donc (totaal)</i>	161	17,21	1730	7,99
					<i>'donc'</i>	157	16,78	1684	7,78
					<i>'Donc'</i>	4	0,43	46	0,21
					<i>Par conséquent</i>	10	1,07	18	0,08
	131	25,04	1081	4,76	Totaal	171	18,28	1748	8,08

Achtergrond

Con.	CNN		Volkskrant		Con.	MT-Frans		Le Soir	
	52.310 w.		2.271.700 w.			93.555 w.		2.164.529 w.	
	Tref.	/10.000	Tref.	/10.000		Tref.	/10.000	Tref.	/10.000
<i>Omdat</i>					<i>Parce que</i>	37	3,95	389	1,80
					<i>Parce qu'</i>	22	2,35	311	1,44
					<i>Du fait que</i>	2	0,21	27	0,12
	51	9,75	1897	9,35	Totaal	61	6,52	727	3,36
<i>Want</i>	48	9,18	1358	5,98	<i>Car</i>	121	12,93	895	4,13
<i>Dus</i>					<i>Donc (totaal)</i>	161	17,21	1730	7,99
					<i>'donc'</i>	157	16,78	1684	7,78
					<i>'Donc'</i>	4	0,43	46	0,21
					<i>Par conséquent</i>	10	1,07	18	0,08
	131	25,04	1081	4,76	Totaal	171	18,28	1748	8,08

Achtergrond

Con.	CNN		Volkskrant		Con.	MT-Frans		Le Soir	
	52.310 w.		2.271.700 w.			93.555 w.		2.164.529 w.	
	Tref.	/10.000	Tref.	/10.000		Tref.	/10.000	Tref.	/10.000
<i>Omdat</i>					<i>Parce que</i>	37	3,95	389	1,80
					<i>Parce qu'</i>	22	2,35	311	1,44
					<i>Du fait que</i>	2	0,21	27	0,12
	51	9,75	1897	9,35	Totaal	61	6,52	727	3,36
<i>Want</i>	48	9,18	1358	5,98	<i>Car</i>	121	12,93	895	4,13
					<i>Donc (totaal)</i>	161	17,21	1730	7,99
					<i>'donc'</i>	157	16,78	1684	7,78
					<i>'Donc'</i>	4	0,43	46	0,21
					<i>Par conséquent</i>	10	1,07	18	0,08
<i>Dus</i>	131	25,04	1081	4,76	Totaal	171	18,28	1748	8,08

Achtergrond

Connectief	LCN		CNN		MT-Frans		Volkskrant		Le Soir	
	321.949 w.		52.310 w.		93.555 w.		2.271.700 w.		2.164.529 w.	
	Tref. /10.000		Tref. /10.000		Tref. /10.000		Tref. /10.000		Tref. /10.000	
<i>Maar</i> (totaal)	3039	94,39	242	46,26	472	50,45	10035	44,17	7046	32,55
<i>Maar'</i>	1226	38,08	95	18,16	206	22,01	4003	17,62	3022	13,96

Achtergrond

Connectief	LCN		CNN		MT-Frans		Volkskrant		Le Soir	
	321.949 w.		52.310 w.		93.555 w.		2.271.700 w.		2.164.529 w.	
	Tref. /10.000		Tref. /10.000		Tref. /10.000		Tref. /10.000		Tref. /10.000	
<i>Maar</i> (totaal)	3039	94,39	242	46,26	472	50,45	10035	44,17	7046	32,55
<i>'Maar'</i>	1226	38,08	95	18,16	206	22,01	4003	17,62	3022	13,96

Achtergrond

- Verklaringen?
 - 1) Transfer? (cf. Granger & Petch-Tyson 1996)
 - 2) Intralinguaal verschijnsel

Achtergrond

- Verklaringen?
 - 1) Transfer? (cf. Granger & Petch-Tyson 1996)
 - 2) Intralinguaal verschijnsel
 - ✓ Spoor- en signaalmarkeerders van discoursesegmentatie (Bestgen 1998)

Achtergrond

- Verklaringen?

- 1) Transfer? (cf. Granger & Petch-Tyson 1996)

- 2) Intralinguaal verschijnsel

- ✓ Spoor- en signaalmarkeerders van discoursesegmentatie (Bestgen 1998)

- ✓ Spoormarkeerders: "traces of the difficulties the speakers encounter when they have to introduce a topic change in their discourse"

Achtergrond

- Verklaringen?

- 1) Transfer? (cf. Granger & Petch-Tyson 1996)

- 2) Intralinguaal verschijnsel

- ✓ Spoor- en signaalmarkeerders van discoursesegmentatie (Bestgen 1998)

- ✓ Spoormarkeerders: "traces of the difficulties the speakers encounter when they have to introduce a topic change in their discourse"
- ✓ Signaalmarkeerders: "intentionally introduced to inform the addressee about the presence of a topic shift"

Achtergrond

Signaalmarkeerder

Het is te laat voor hem. Nu heb ik mijn opinie over het leven veranderd. Je kan niet weten wanneer je zal doden. **Dus** ben ik meer “Carpe Diem” dan vroeger. (LCN, niveau 2)

Achtergrond

Signaalmarkeerder

Het is te laat voor hem. Nu heb ik mijn opinie over het leven veranderd. Je kan niet weten wanneer je zal doden. **Dus** ben ik meer “Carpe Diem” dan vroeger. (LCN, niveau 2)

Spoormarkeerder

Het is ook vanzelfsprekend dat het geld noodzakelijk is om een mooi huis te hebben, om goed te kunnen leven. Dat is ook geluk. Ik wil van het leven kunnen genieten; ik wil op vakantie kunnen gaan en ook van kleine dingen genieten zodat mijn hele leven een geluk zal zijn. Daarvoor heeft men natuurlijk geld nodig. **Dus** het geld is voor mij niet alles, maar het helpt soms om redelijk te kunnen leven. Zonder geld wordt het leven niet zo eenvoudig en men kan zich niet permitteren alles wat men wil; **Dus**, geld helpt veel voor het geluk in het feit dat het ons staat goed te leven. Goed leven is **dus** geluk en het geluk is belangrijk in het leven. (LCN, niveau 2)

Achtergrond

Spoormarkeerder

Ik ben nogal eens met dit artikel. Ik heb altijd gedacht dat de sigarette niet iets belangrijks in mijn leven. Ik ben sportief en ik heb nooit eens wenssen roken. Ik vind ook dat de rokers een grotere kans om een longkanker te hebben. **Maar we moeten vooral niet vergeten** dat de luchtvervuiling ook gevaarlijk voor de inwoners van de steden is. **Maar** voor de rokers dat een ander probleem is. Ze denken dat ze zonder de sigarette niet kunnen leven en dat de sigarette voor hun zeer belangrijk is want dat staat hun toe zich te ontspannen. (LCN, niveau 1)

Kwalitatieve studie van 'dus'

- Kwantitatief: kleine verschillen tussen de leerders en de natives

Achtergrond - causale connectieven

Connectief	LCN		CNN	
	321.949 woorden		52.310 woorden	
	Treffers	/10.000	Treffers	/10.000
<i>Dus</i>	975	30,28	131	25,04
<i>Daarom</i>	237	7,36	32	6,12
<i>Daardoor</i>	40	1,24	21	4,01
Totaal	1252	38,89	184	35,17

Kwalitatieve studie van 'dus'

- Kwantitatief: kleine verschillen tussen de leerders en de natives
- Plaats van *dus* => fijnere verschillen

Achtergrond - causale connectieven

Connectief	LCN		CNN	
	321.949 woorden		52.310 woorden	
	Treffers	/10.000	Treffers	/10.000
<i>Dus</i> (totaal)	975	30,28	131	25,04
' <i>dus</i> ' (intern)	752	23,36	127	24,28
' <i>Dus</i> ' (voorop)	223	6,93	4	0,76

Kwalitatieve studie van 'dus'

- Kwantitatief: kleine verschillen tussen de leerders en de natives
- Plaats van *dus* => fijnere verschillen
- Kwalitatieve analyse
- In hoeverre verschillen de leerders en de natives wat het gebruik van *dus* betreft?

Kwalitatieve studie van 'dus'

- Aselecte steekproef van *dus*-fragmenten
 - 50 uit LCN
 - 50 uit CNN
- 9 variabelen
 - 1) Aard van de coherentierelatie
 - 2) Specifieke type coherentierelatie
 - 3) Modaliteit van de segmenten (feit, oordeel, handeling,...)
 - 4) Identiteit van de protagonist

Kwalitatieve studie van 'dus'

- 9 variabelen
 - 1) Aard van de coherentierelatie
 - 2) Specifieke **type** coherentierelatie
 - 3) Modaliteit van de segmenten (feit, oordeel, handeling,...)
 - 4) Identiteit van de protagonist (spreker, 2de persoon,...)
 - 5) Realisatie van de protagonist (expliciet vs. impliciet)
 - 6) Omvang van de segmenten (NP, clause,...)
 - 7) Vorm van de segmenten (declaratief, vraagin, imperatief)
 - 8) Plaats van het connectief
 - 9) Syntactische modificatie van het connectief

Kwalitatieve studie van 'dus'

- 9 variabelen
 - 1) Aard van de coherentierelatie
 - 2) Specifieke type coherentierelatie
 - 3) Modaliteit van de segmenten (feit, oordeel, handeling,...)
 - 4) Identiteit van de protagonist (spreker, 2de persoon,...)
 - 5) Realisatie van de protagonist (expliciet vs. impliciet)
 - 6) Omvang van de segmenten (NP, clause,...)
 - 7) Vorm van de segmenten (declaratief, vraagin, imperatief)
 - 8) Plaats van het connectief
 - 9) Syntactische modificatie van het connectief

Kwalitatieve studie van 'dus'

- Aard van de coherentierelatie
 - Additieve ("en")

Kwalitatieve studie van 'dus'

- Aard van de coherentierelatie
 - Additieve ("en")
 - Causale

Kwalitatieve studie van 'dus'

- Aard van de coherentierelatie
 - Additieve relatie ("en")
 - Causale relatie
 - Metadiscursieve relatie

Kwalitatieve studie van 'dus'

1) Aard van de coherentierelatie

- Additieve relatie ("en")
- Causale relatie
- Metadiscursieve relatie
 - = relaties die tekstaspecten inhouden die "explicitly organize the discourse, engage the audience and signal the writer's attitude"

Kwalitatieve studie van 'dus'

2) Specifieke type coherentierelatie

- Causale relatie (cf. Pander Maat & Degand 2001)
 - Schaal van sprekerbetrokkenheid

Kwalitatieve studie van 'dus'

2) Specifieke type coherentierelatie

- Causale relatie (cf. Pander Maat & Degand 2001)
 - Schaal van sprekerbetrokkenheid
 - Objectieve <-----> Subjectieve

Kwalitatieve studie van 'dus'

2) Specifieke type coherentierelatie

– Causale relatie (cf. Pander Maat & Degand 2001)

- Schaal van sprekerbetrokkenheid
- Objectieve <-----> Subjectieve

1) Niet-volitionele relaties

- ✓ *Monday his train to Amsterdam arrived at another platform. He got on the train to The Hague.*

Kwalitatieve studie van 'dus'

2) Specifieke type coherentierelatie

– Causale relatie (cf. Pander Maat & Degand 2001)

- Schaal van sprekerbetrokkenheid
- Objectieve <-----> Subjectieve

1) Niet-volitionele relaties

- ✓ *Monday his train to Amsterdam arrived at another platform. He got on the train to The Hague.*

2) Volitionele relaties

- ✓ *The guests were boring, she left the party early.*

Kwalitatieve studie van 'dus'

2) Specifieke type coherentierelatie

– Causale relatie (cf. Pander Maat & Degand 2001)

- Schaal van sprekerbetrokkenheid
- Objectieve <-----> Subjectieve

1) Niet-volitionele relaties

- ✓ *Monday his train to Amsterdam arrived at another platform. He got on the train to The Hague.*

2) Volitionele relaties

- ✓ *The guests were boring, she left the party early.*

3) Epistemische relaties

- ✓ *It has rained continuously for two days. The tennis court will probably be unplayable.*

Kwalitatieve studie van 'dus'

2) Specifieke type coherentierelatie

– Causale relatie (cf. Pander Maat & Degand 2001)

- Schaal van sprekerbetrokkenheid
- Objectieve <-----> Subjectieve

1) Niet-volitionele relaties

- ✓ *Monday his train to Amsterdam arrived at another platform. He got on the train to The Hague.*

2) Volitionele relaties

- ✓ *The guests were boring, she left the party early.*

3) Epistemische relaties

- ✓ *It has rained continuously for two days. The tennis court will probably be unplayable.*

4) Conversationele relaties

- ✓ *What are you doing tonight, because there is a good movie on*

Kwalitatieve studie van 'dus'

2) Specifieke type coherentierelatie

– Causale relatie (cf. Pander Maat & Degand 2001)

- Schaal van sprekerbetrokkenheid
- Objectieve <-----> Subjectieve

1) Niet-volitionele relaties

- ✓ *Monday his train to Amsterdam arrived at another platform. He got on the train to The Hague.*

2) Volitionele relaties

- ✓ *The guests were boring, she left the party early.*

3) Epistemische relaties

- ✓ *It has rained continuously for two days. The tennis court will probably be unplayable.*

4) Conversationele relaties

- ✓ *What are you doing tonight, because there is a good movie on*

5) Tekstuele relaties (parafrases)

- ✓ *Par contre, 38% des sondés préfèrent que la situation actuelle reste inchangée, donc que le droit de vote reste réservé aux Belges.*

Kwalitatieve studie van 'dus'

2) Specifieke type coherentierelatie

- Metadiscursieve relatie (cf. Hyland 1998)

Kwalitatieve studie van 'dus'

2) Specifieke type coherentierelatie

- Metadiscursieve relatie (cf. Hyland 1998)

1) Frame marker

- ✓ = markeerder die het discourse structureert door tekstgrenzen aan te geven

Kwalitatieve studie van 'dus'

2) Specifieke type coherentierelatie

– Metadiscursieve relatie (cf. Hyland 1998)

1) Frame marker

✓ = markeerder die het discourse structureert door tekstgrenzen aan te geven

2) Code gloss

✓ = markeerder die een herformulering of een verklaring inleidt (*met andere woorden...*)

Kwalitatieve studie van 'dus'

2) Specifieke type coherentierelatie

– Metadiscursieve relatie (cf. Hyland 1998)

1) Frame marker

✓ = markeerder die het discourse structureert door tekstgrenzen aan te geven

2) Code gloss

✓ = markeerder die een herformulering of een verklaring inleidt (*met andere woorden...*)

3) Attitudemarkeerder

✓ = attitude van de spreker t.o.v. De inhoud van een uiting

Kwalitatieve studie van 'dus'

- 9 variabelen
 - 1) Aard van de coherentierelatie
 - 2) Specifieke type coherentierelatie
 - 3) Modaliteit van de segmenten (feit, oordeel, handeling,...)
 - 4) Identiteit van de protagonist (spreker, 2de persoon,...)
 - 5) Realisatie van de protagonist (expliciet vs. impliciet)
 - 6) Omvang van de segmenten (NP, clause,...)
 - 7) Vorm van de segmenten (declaratieve, vraagin, imperatieve)
 - 8) Plaats van het connectief
 - 9) Syntactische modificatie van het connectief

Kwalitatieve studie van 'dus'

- 100 fragmenten
- 9 variabelen
- 2 beoordelaars

Kwalitatieve studie van 'dus'

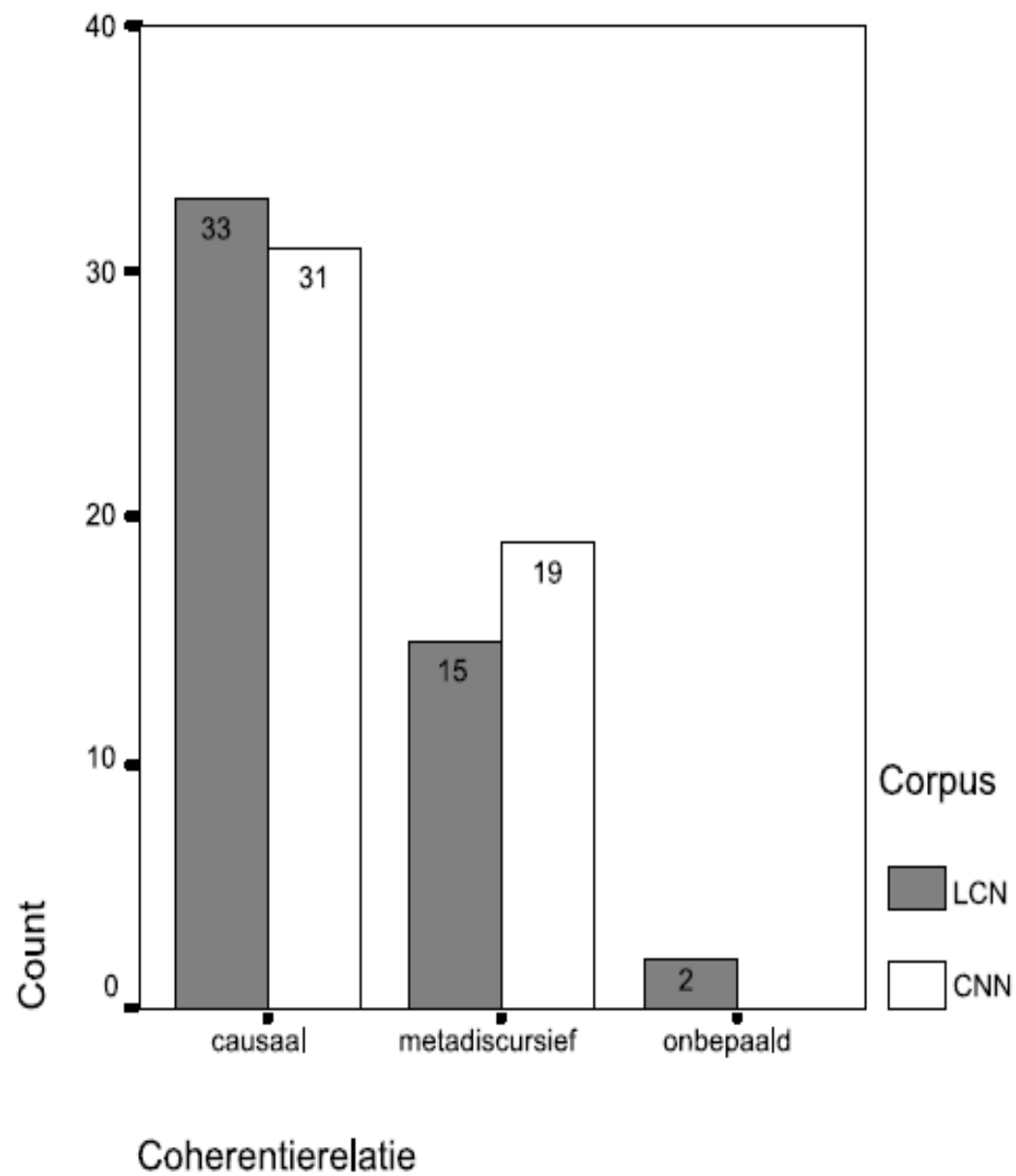
- 100 fragmenten (2*50)
- 9 variabelen
- 2 beoordelaars
- Hypothese
 - *Dus* vaker niet-causaal gebruikt door de leerders

Kwalitatieve studie van 'dus'

- Resultaten

- 1) Leerders en de natives gebruiken dus even vaak in causale en metadiscursieve contexten

Resultaten

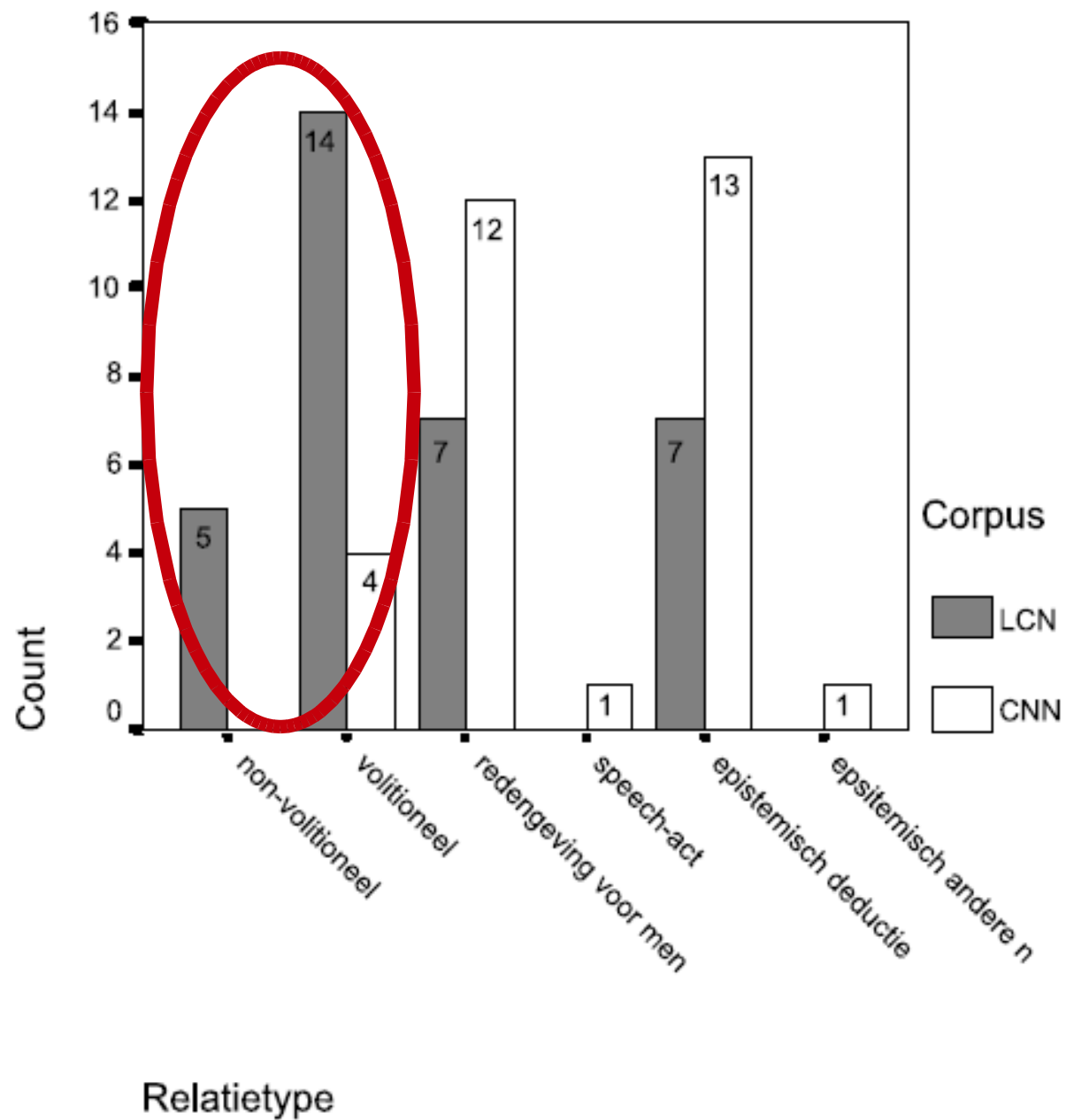
Kwalitatieve studie van 'dus'

- Resultaten

- 1) De leerders en de natives gebruiken *dus* even vaak in causale en metadiscursieve contexten

- 2) *Dus* = causaal?

- ✓ Leerders: objectieve contexten

Kwalitatieve studie van 'dus'

- Resultaten

- 1) De leerders en de natives gebruiken *dus* even vaak in causale en metadiscursieve contexten

- 2) *Dus* = causaal?

- ✓ Leerders: objectieve contexten

- “*Eerste, de grootste, die met haar zuster wilde vertrekken, had op haar fiets te veel spullen gezeten. Dus, was het onmogelijk zo te vertrekken.*” (LCN, volitioneel)

Kwalitatieve studie van 'dus'

- Resultaten

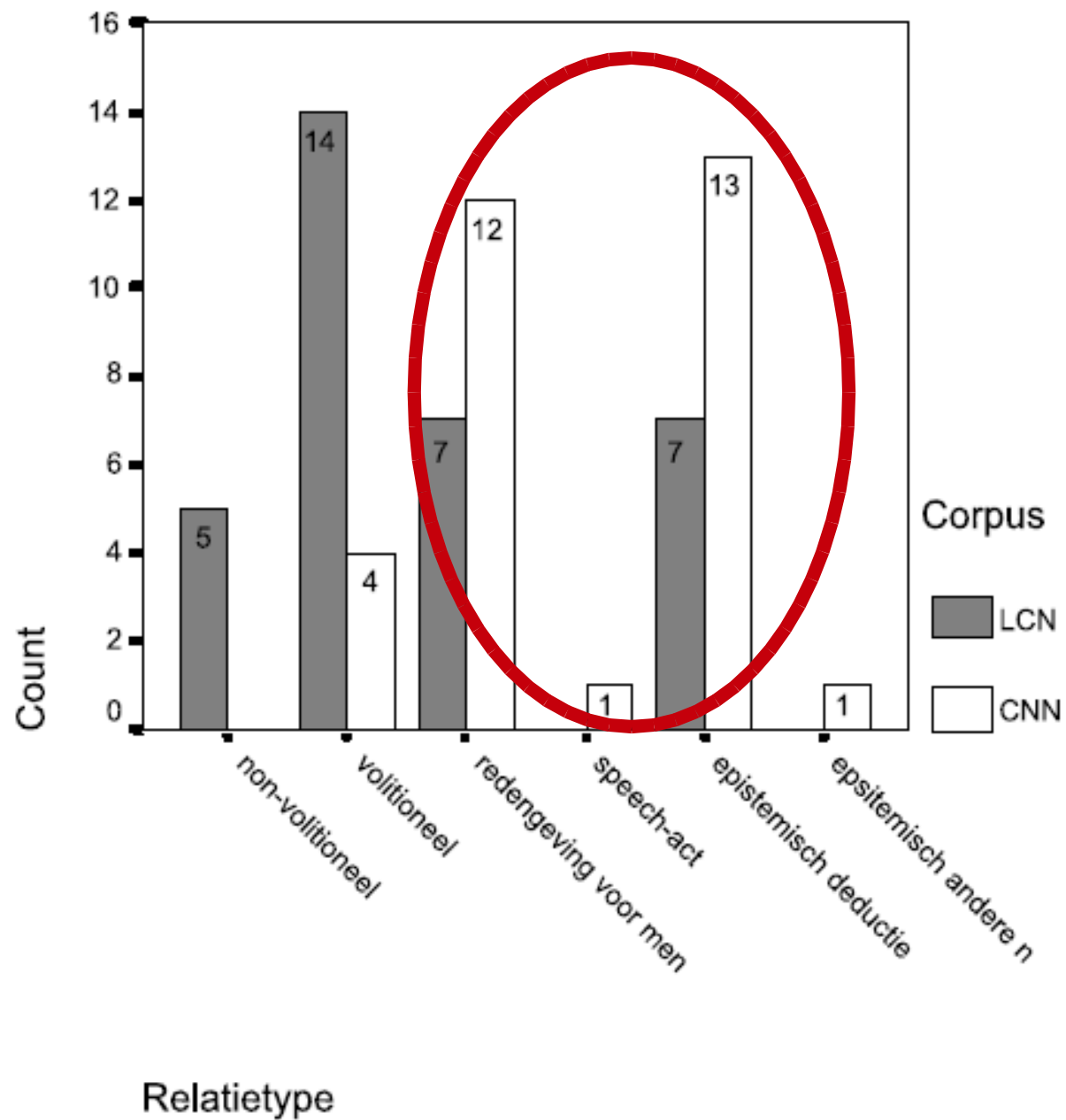
- 1) De leerders en de natives gebruiken *dus* even vaak in causale en metadiscursieve contexten

- 2) *Dus* = causaal?

- ✓ Leerders: objectieve contexten

- “*Eerste, de grootste, die met haar zuster wilde vertrekken, had op haar fiets te veel spullen gezeten. Dus, was het onmogelijk zo te vertrekken.*” (LCN, volitioneel)

- ✓ Natives: subjectieve contexten (cf. Pander Maat & Degand 2001, Pander Maat & Sanders 1995)

Kwalitatieve studie van 'dus'

- Resultaten

- 1) De leerders en de natives gebruiken *dus* even vaak in causale en metadiscursieve contexten

- 2) *Dus* = causaal?

- ✓ Leerders: objectieve contexten

- “*Eerste, de grootste, die met haar zuster wilde vertrekken, had op haar fiets te veel spullen gezeten. Dus, was het onmogelijk zo te vertrekken.*” (LCN, volitioneel)

- ✓ Natives: subjectieve contexten (cf. Pander Maat & Degand 2001, Pander Maat & Sanders 1995)

- “Want ook jongeren leven in een maatschappij en de beslissingen van de regering en andere politieke instanties beïnvloeden ook hun leven. Het kan *dus* geen kwaad dat politici bij het nemen van beslissingen ook met deze bevolkingsgroep rekening houden.” (CNN, epistemisch deductief)

Kwalitatieve studie van 'dus'

- Resultaten

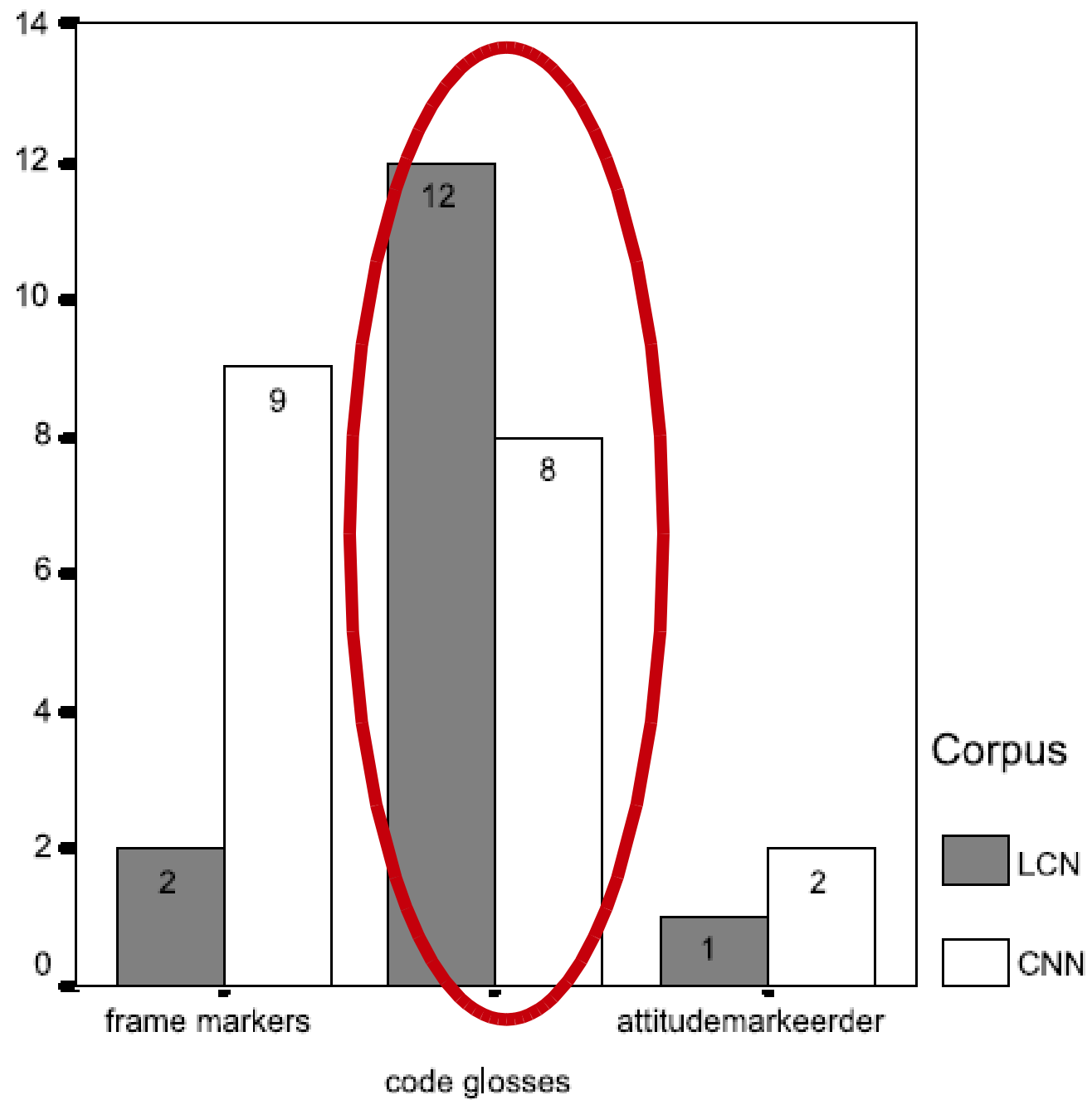
- 1) De leerders en de natives gebruiken *dus* even vaak in causale en metadiscursieve contexten

- 2) *Dus* = causaal?

- ✓ Leerders: objectieve contexten
- ✓ Natives: subjectieve contexten

- 3) *Dus* = metadiscursief?

- ✓ Leerders: code gloss

Kwalitatieve studie van 'dus'

- Resultaten

1) De leerders en de natives gebruiken *dus* even vaak in causale en metadiscursieve contexten

2) *Dus* = causaal?

- ✓ Leerders: objectieve contexten
- ✓ Natives: subjectieve contexten

3) *Dus* = metadiscursief?

- ✓ Leerders: code gloss
 - “[. . .] En na de spelers die gelijk aan de staatsburgers zijn. Ziet u de vergelijking? *Dus* iedereen die in in de maatschappij is, bereikt een betere maatschappij en samenleving omdat we leven samen.” (LCN, code gloss)

Kwalitatieve studie van 'dus'

- Resultaten

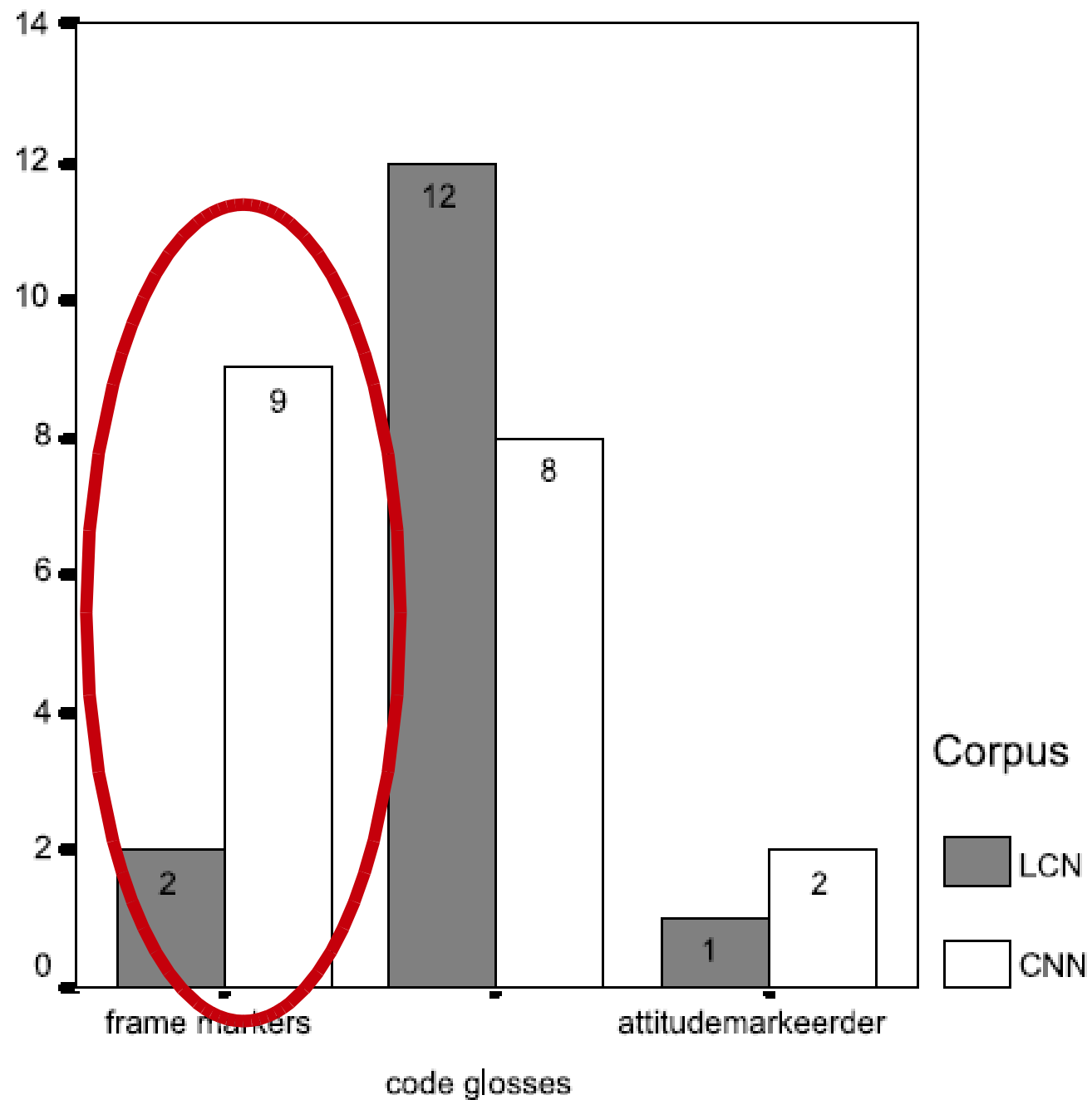
- 1) De leerders en de natives gebruiken *dus* even vaak in causale en metadiscursieve contexten

- 2) *Dus* = causaal?

- ✓ Leerders: objectieve contexten
- ✓ Natives: subjectieve contexten

- 3) *Dus* = metadiscursief?

- ✓ Leerders: code gloss
- ✓ Natives: frame marker

Kwalitatieve studie van 'dus'

- Resultaten

1) De leerders en de natives gebruiken *dus* even vaak in causale en metadiscursieve contexten

2) *Dus* = causaal?

- ✓ Leerders: objectieve contexten
- ✓ Natives: subjectieve contexten

3) *Dus* = metadiscursief?

- ✓ Leerders: code gloss
- ✓ Natives: frame marker
 - “Een overheidscampagne bijvoorbeeld zou al een stap in de goede richting kunnen zijn indien deze correct dialectgebruik promoot (d.i. het gebruik van dialecten in gepaste situaties). We kunnen *dus* concluderen dat ondanks de vervlakking en vervaging van dialecten jongeren nog veel belang hechten aan streekgebonden taalgebruik.” (CNN, frame marker)

Kwalitatieve studie van 'dus'

- Resultaten

- 1) De leerders en de natives gebruiken *dus* even vaak in causale en metadiscursieve contexten

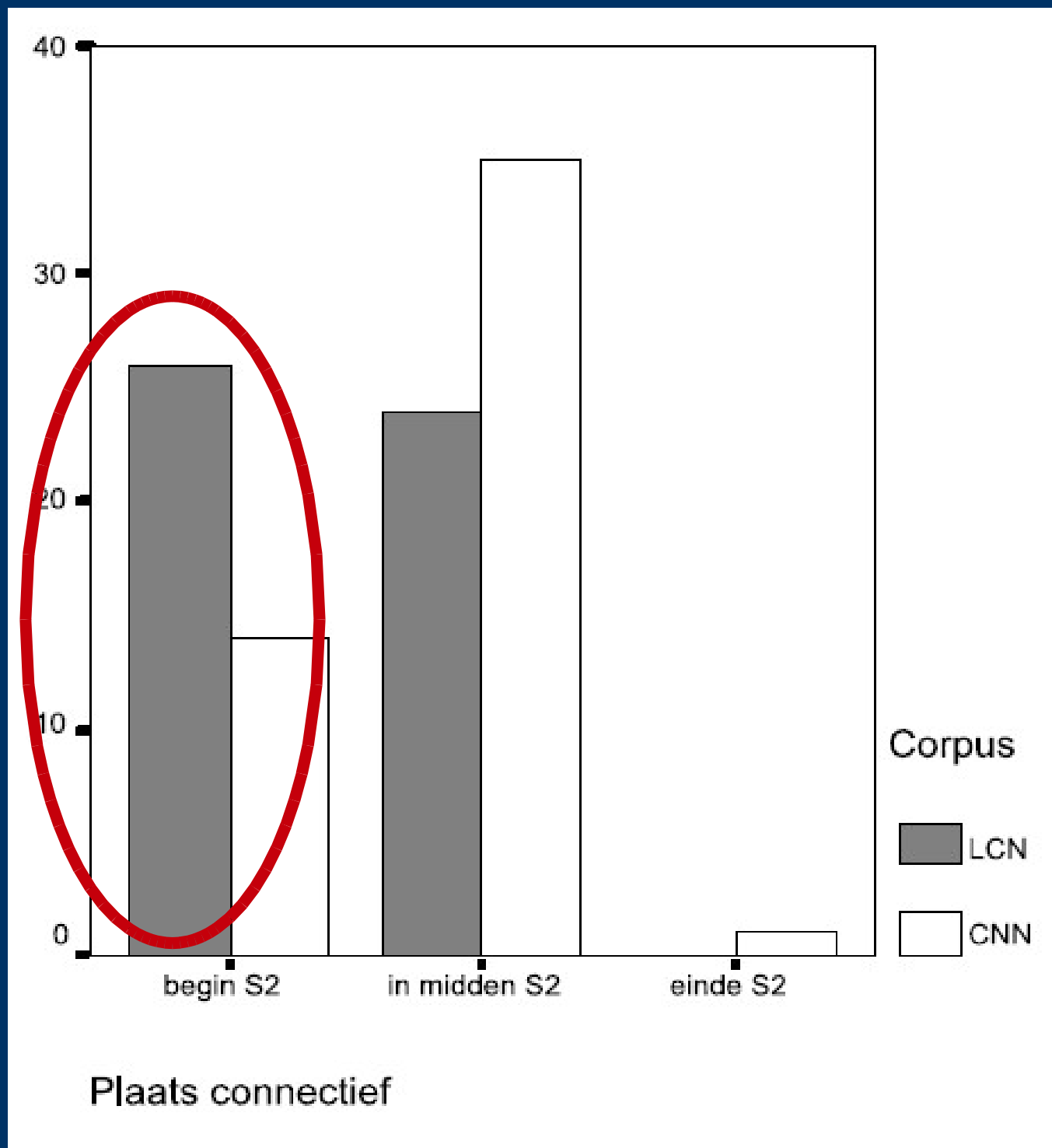
- 2) *Dus* = causaal?

- ✓ Leerders: objectieve contexten
- ✓ Natives: subjectieve contexten

- 3) *Dus* = metadiscursief?

- ✓ Leerders: code gloss
- ✓ Natives: frame marker

- 4) Plaats van *dus*

Kwalitatieve studie van 'maar'

- Inleiding
 - Overgebruik van *maar*
 - Spoormarkeerder van discoursesegmentatie
-

Connectief	LCN		CNN		MT-Frans		Volkskrant		Le Soir	
	321.949 w.		52.310 w.		93.555 w.		2.271.700 w.		2.164.529 w.	
	Tref. /10.000		Tref. /10.000		Tref. /10.000		Tref. /10.000		Tref. /10.000	
<i>Maar</i> (totaal)	3039	94,39	242	46,26	472	50,45	10035	44,17	7046	32,55
<i>'Maar'</i>	1226	38,08	95	18,16	206	22,01	4003	17,62	3022	13,96
<i>Maar ik</i>	436	13,54	0	0	2	0,21	299	1,32	214	0,99
<i>Maar ik denk</i>	78	2,42	0	0	0	0	16	0,07	11	0,05
<i>Maar we</i>	95	2,95	3	0,57	6	0,64	9	0,39	111	0,51
<i>Maar we moeten</i>	34	1,06	0	0	1	0,11	10	0,04	5	0,02
<i>Maar we kunnen</i>	18	0,45	2	0,38	1	0,11	8	0,04	2	0,01
<i>Maar men</i>	23	0,71	2	0,38	5	0,53	15	0,07	159	0,73

Kwalitatieve studie van 'maar'

- Inleiding
 - Overgebruik van *maar*
 - Spoormarkeerder van discoursesegmentatie
- Methode
 - 100 *maar*-fragmenten (2*50); aselechte steekproef
 - 9 parameters

- 1) Aard van de coherentierelatie
- 2) Specifieke type coherentierelatie
- 3) Modaliteit van de segmenten (feit, oordeel, handeling,...)
- 4) Identiteit van de protagonist (spreker, 2de persoon,...)
- 5) Realisatie van de protagonist (expliciet vs. Impliciet)
- 6) Omvang van de segmenten (NP, clause,...)
- 7) Vorm van de segmenten (declaratieve, vraagin, imperatieve)
- 8) Plaats van het connectief
- 9) Syntactische modificatie van het connectief

Kwalitatieve studie van 'maar'

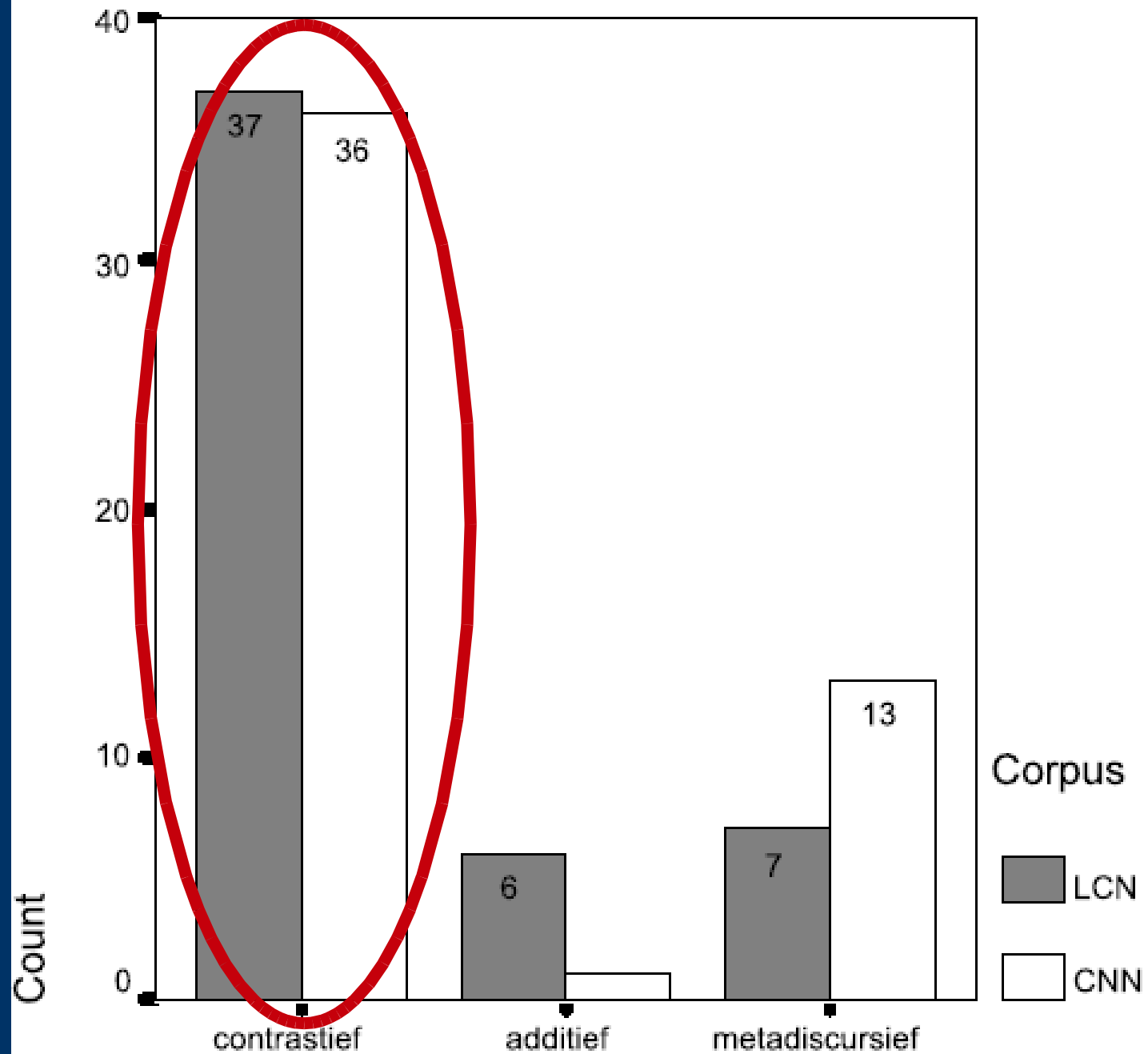
- Inleiding
 - Overgebruik van *maar*
 - Spoormarkeerder van discoursesegmentatie
- Methode
 - 100 *maar*-fragmenten (2*50); aselechte steekproef
 - 9 parameters
 - 2 beoordelaars

Kwalitatieve studie van 'maar'

- Inleiding
 - Overgebruik van *maar*
 - Spoormarkeerder van discoursesegmentatie
- Methode
 - 100 *maar*-fragmenten (2*50); aselechte steekproef
 - 9 parameters
 - 2 beoordelaars
- Hypothese
 - De leerders gebruiken *maar* vaker in niet-contrastieve contexten dan de natives

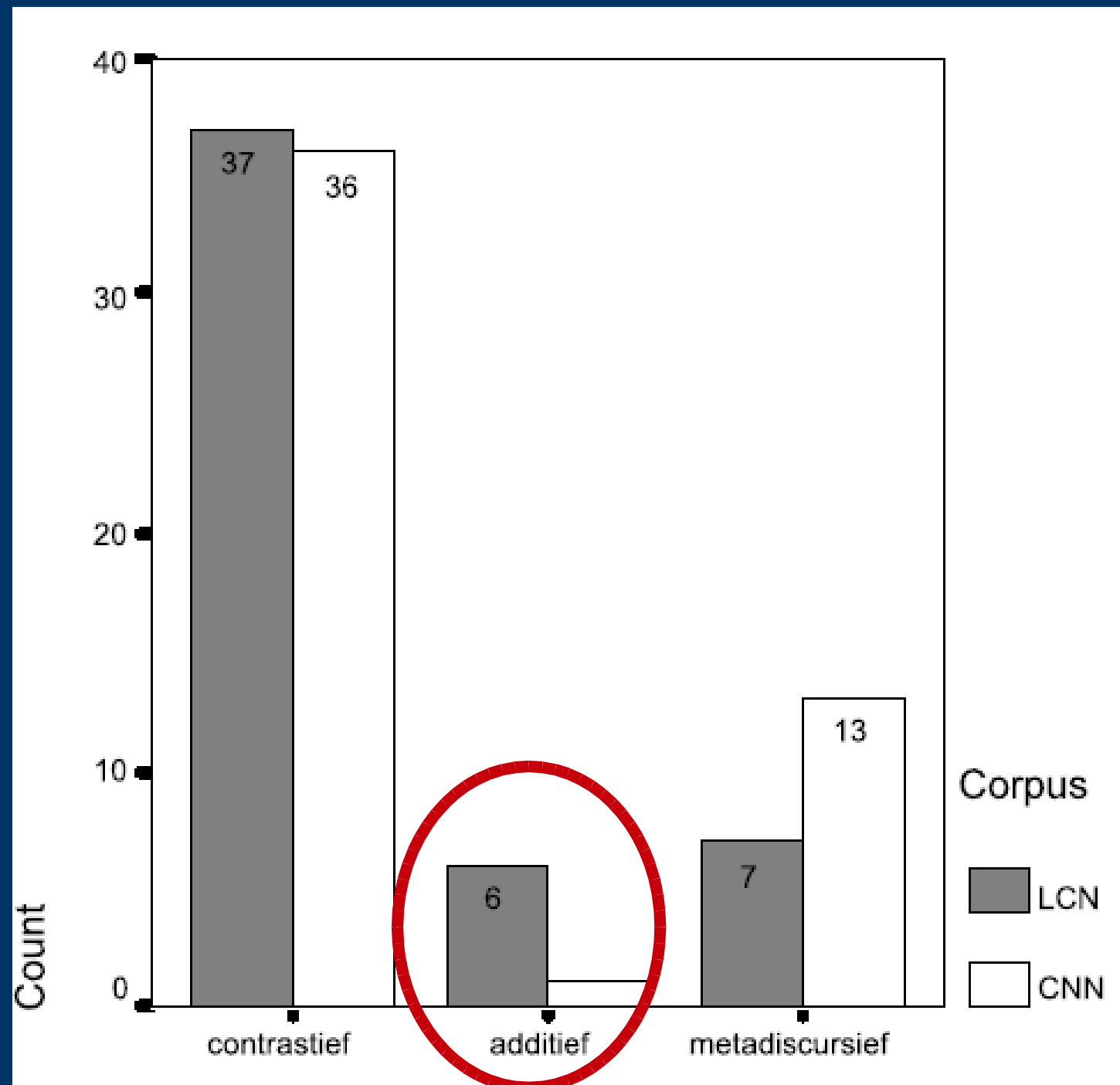
Kwalitatieve studie van 'maar'

- Resultaten
 - 1) Vergelijkbaar gebruik van *maar* in contrastieve contexten

Kwalitatieve studie van 'maar'

- Resultaten
 - 1) Vergelijkbaar gebruik van *maar* in contrastieve contexten
 - 2) Als *maar* niet contrastief wordt gebruikt
 - ✓ Leerders -> additieve contexten

Kwalitatieve studie van 'maar'

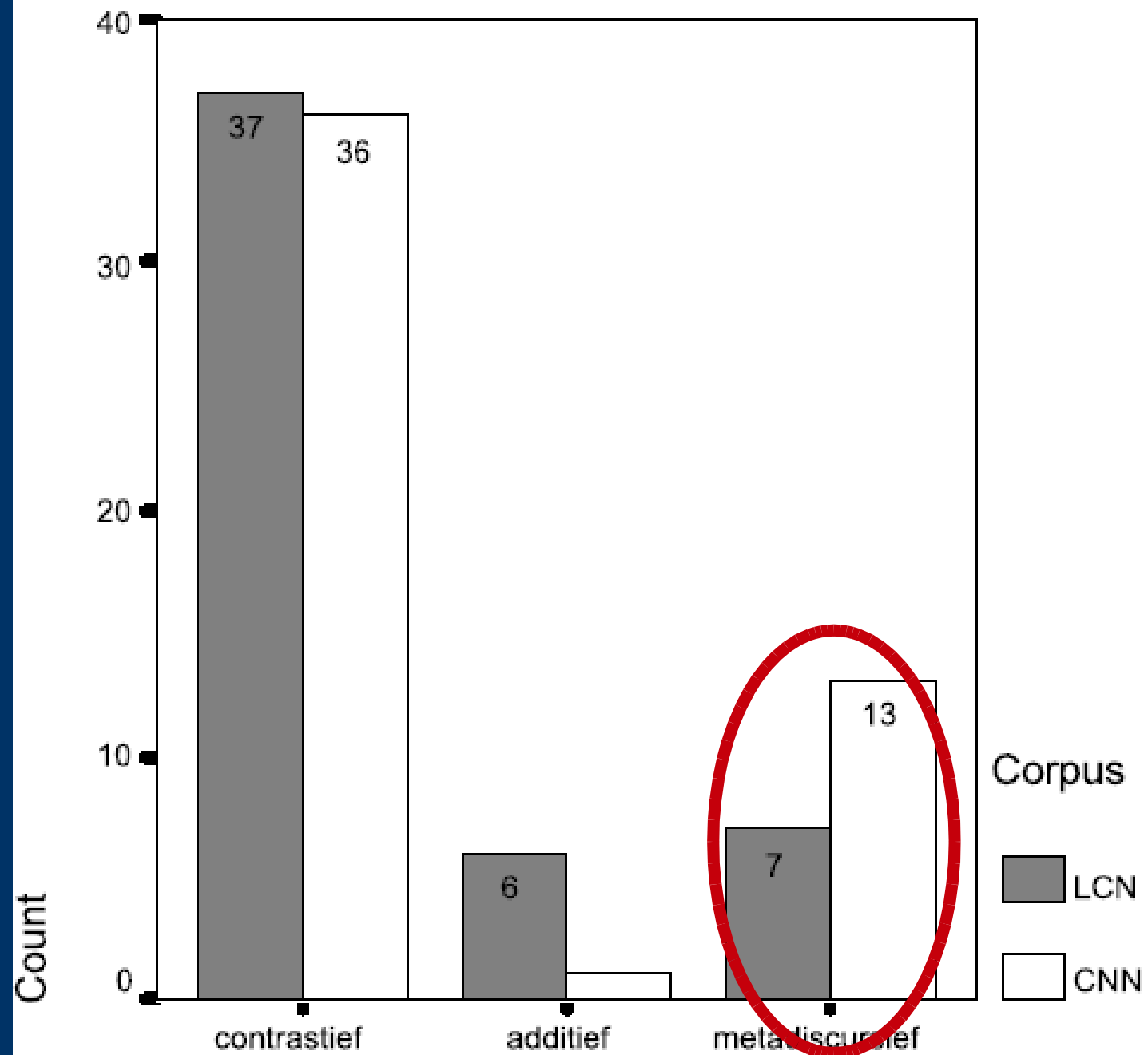
- Resultaten

- 1) Leerders = natives -> vergelijkbaar gebruik van *maar* in contrastieve contexten

- 2) Als *maar* niet contrastief wordt gebruikt

- ✓ Leerders -> additieve contexten

- ✓ Natives -> metadiscursieve contexten

Kwalitatieve studie van 'maar'

- Resultaten

- 1) Leerders = natives -> vergelijkbaar gebruik van *maar* in contrastieve contexten

- 2) *maar* = niet contrastief ?

- ✓ Leerders -> additieve contexten
- ✓ Natives -> metadiscursieve contexten

- 3) *Maar* = metadiscursief ?

- ✓ Leerders = natives => frame marker (=> transitie)

Kwalitatieve studie van 'maar'

- Resultaten

1) Leerders = natives -> vergelijkbaar gebruik van *maar* in contrastieve contexten

2) *maar* = niet contrastief ?

- ✓ Leerders -> additieve contexten

- ✓ Natives -> metadiscursieve contexten

3) *Maar* = metadiscursief ?

- ✓ Leerders = natives => frame marker (=> transitie)

- ✓ Natives -> frame marker + vraagzin

Kwalitatieve studie van 'maar'

- Resultaten

1) Leerders = natives -> vergelijkbaar gebruik van *maar* in contrastieve contexten

2) *maar* = niet contrastief ?

- ✓ Leerders -> additieve contexten

- ✓ Natives -> metadiscursieve contexten

3) *Maar* = metadiscursief ?

- ✓ Leerders = natives => frame marker (=> transitie)

- ✓ Natives -> frame marker + vraagzin

- ✓ “*Dit is voor ons het mooiste voorbeeld om tot een voorstelling te komen dat België wel degelijk dicht bebouwd is. Maar vormt dit nu echt een bedreiging?*” (CNN, frame marker)

Conclusie

- **3 tendensen** (kwantitatieve gegevens)

Conclusie

- **3 tendensen** (kwantitatieve gegevens)
 - Overgebruik van frequente connectieven
 - Ondergebruik van specifieke connectieven
 - + evolutie met VT-vaardigheid

Conclusie

- **3 tendensen** (kwantitatieve gegevens)
 - Overgebruik van frequente connectieven
 - Ondergebruik van specifieke connectieven
 - + evolutie met VT-vaardigheid
- **2 verklaringen**
 - Transfer
 - Een aantal specifieke gevallen (*zelfs als, daardoor,...*)

Conclusie

- **3 tendensen** (kwantitatieve gegevens)
 - Overgebruik van frequente connectieven
 - Ondergebruik van specifieke connectieven
 - + evolutie met VT-vaardigheid
- **2 verklaringen**
 - Transfer
 - Een aantal specifieke gevallen (*zelfs als, daardoor,...*)
 - Maar...

Conclusie

- **3 tendensen** (kwantitatieve gegevens)
 - Overgebruik van frequente connectieven
 - Ondergebruik van specifieke connectieven
 - + evolutie met VT-vaardigheid
- **2 verklaringen**
 - Transfer
 - Een aantal specifieke gevallen (*zelfs als, daardoor,...*)
 - Maar...
 - Intralinguaal verschijnsel
 - Overexpliciteatie van structuur en coherentie
 - Spreektaal op papier
 - transpositie op papier van het denkproces

Conclusie

- Intralinguale hypothese
 - Ondersteund door kwantitatieve gegevens

Conclusie

- Intralinguale hypothese
 - Ondersteund door kwantitatieve gegevens
 - *Dus* aan het begin van het segment
 - *Maar* + attitudemarkeerder

Conclusie

- Intralinguale hypothese
 - Ondersteund door kwantitatieve gegevens
 - *Dus* aan het begin van het segment
 - *Maar* + attitudemarkeerder
 - Minder ondersteund door kwalitatieve gegevens
 - (-) Spoorgebruik van *maar* en *dus*
 - (+) Fijnere verschillen tussen het gebruik van *dus* en *maar*, resp. door de leerdere en de natives

Conclusie

- Intralinguale hypothese
 - Ondersteund door kwantitatieve gegevens
 - *Dus* aan het begin van het segment
 - *Maar* + attitudemarkeerder
 - Minder ondersteund door kwalitatieve gegevens
 - (-) Spoorgebruik van *maar* en *dus*
 - (+) Fijnere verschillen tussen het gebruik van *dus* en *maar*, resp. door de leerdere en de natives
 - Leerdergebruik van *dus* in objectieve causale relaties
 - Additief gebruik van *maar* door de leerdere
 - *Maar* als frame marker + vraagzin

Conclusie

- Intralinguale hypothese
 - Ondersteund door kwantitatieve gegevens
 - *Dus* aan het begin van het segment
 - *Maar* + attitudemarkeerder
 - Minder ondersteund door kwalitatieve gegevens
 - (-) Spoorgebruik van *maar* en *dus*
 - (+) Fijnere verschillen tussen het gebruik van *dus* en *maar*, resp. door de leerders en de natives
 - Leerdergebruik van *dus* in objectieve causale relaties
 - Additief gebruik van *maar* door de leerders
 - *Maar* als frame marker + vraagzin
 - -> langzaam aanleerproces

***Bedankt voor uw
aandacht !***